

Veitsenterävää kauneutta -
ikäntymisen merkkien hoito ja esteettinen ki-
rurgia Suomessa

Peltonen, Outi

Laurea-ammattikorkeakoulu
Laurea Tikkurila

Veitsenterävää kauneutta - ikääntymisen merkkien hoito ja esteettinen kirurgia Suomessa

Outi Peltonen
Kauneudenhoitoala
Opinnäytetyö
Marraskuu, 2010

Outi Peltonen

Veitsenterävää kauneutta - ikääntymisen merkkien hoito ja esteettinen kirurgia Suomessa

Vuosi 2010 Sivumäärä 35

Ihmisten halu ehostaa ja parantaa ulkonäköään on vuosituhansia vanha ilmiö. Länsimaissa nuoruuden tavoittelu on yksi 2000-luvun suurimmista megatrendeistä. Kauneudenhoidon alalla pyritään löytämään jatkuvasti uudempia, tehokkaampia keinoja taistella ikääntymisen merkkejä vastaan. Kosmetiikkatuotteiden ohella apua haetaan niin kauneushoidoista kuin nutrikosmetiikastakin. Viime kädessä ikääntymismuutoksia torjutaan esteettisen kirurgian toimenpiteillä.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia erilaisia tapoja vaikuttaa ikääntymisen merkkeihin. Työn painotus oli suomalaisen esteettisen kirurgian tutkimisessa ilmiönä ja sen nykytilanteen kartoituksessa. Tutkimushypoteesina oli, että esteettisen kirurgian käyttäjäkunta on nuorentunut viime vuosina. Samanaikaisesti toimenpiteiden suosio on lisääntynyt. Hypoteesit perustuivat median vaikutteiden pohjalta muodostettuihin käsityksiin.

Tutkimuksen perusteella selvisi, ettei esteettinen kirurgia ole kovin selkeästi esillä oleva aihe maassamme. Suomalaisesta kauneuskirurgiasta löytyi vain vähän kotimaista, tutkittua tietoa, joten kattavaa, todenmukaista ja tieteellisesti reliaabelia kuvaa alasta oli vaikeaa perustaa vain lähdekirjallisuuteen. Tutkimustulokset kotimaisesta esteettisestä kirurgiasta pohjautuivatkin suomalaisten kirurgien näkemyksiin ja käsityksiin, jotka kerättiin laadullista tutkimusmenetelmällä. Vertailun vuoksi tulosten taustalla käytettiin Yhdysvalloissa kerättyä tilastotietoa, sillä Yhdysvaltoja pidetään kauneuskirurgian suunnannäyttäjänä.

Tutkimuksen johtopäätökset tukivat hypoteeseja osittain. Tulosten pohjalta oli mahdollista päätellä, että esteettisen kirurgian suosio oli kasvanut viime vuosina. Suomalaisen asiakaskunnan nuorentumista ei ollut ainakaan toistaiseksi tapahtunut. Esteettinen kirurgia ja etenkin kevyemmät esteettiset toimenpiteet, kuten injektiohoidot tulevat kasvattamaan voimakkaasti suosiotaan maassamme tulevaisuudessa.

Ohjaaja: FM Ritva Kurimo

Outi Peltonen

Anti-aging treatments and aesthetic surgery in Finland

Year	2010	Pages	35
------	------	-------	----

People's desire to embellish or change their physical appearance is a phenomenon that dates back over centuries. In the Western countries the pursuit of youth is one of the most powerful trends in the 21st century. Finding new and more effective ways to fight the signs of aging is a constant aspiration within the cosmetic industry. People seek help by using cosmetic products as well as different beauty treatments and nutraceuticals. The last way to resist the changes caused by aging is aesthetic surgery.

The purpose of this thesis was to examine different ways to affect the signs of aging. The main goal was to explore the phenomenon of Finnish aesthetic surgery and to analyze its current position. The research hypotheses were that even younger clients have undergone aesthetic surgery in recent years and that in the same time the number of procedures has grown as well. The hypotheses were influenced by the way aesthetic surgery is represented in media.

Due to the research, it was found out that aesthetic surgery is not a very strongly represented subject in Finland. It was not possible to form a thorough, truthful and reliable insight of the branch by using only literary sources, considering the fact that scientifically proved Finnish material about the topic was not available. The research results of Finland's aesthetic surgery were based on the Finnish plastic surgeons' opinions. American statistics were used as a comparison to Finland, since The United States of America is considered a pioneer in the field of aesthetic surgery.

The conclusions were partly similar as hypotheses. Based on the results it was possible to see that the popularity of aesthetic surgery had grown within recent years. However, the Finnish aesthetic surgery clientele had not become younger so far. The results show also that aesthetic surgery and especially aesthetic procedures, such as injections will grow rapidly and powerfully in the future in Finland.

Tutor: Ritva Kurimo, M.Sc.(Chemistry)

Key words: aging, signs of aging, aesthetic surgery, aesthetic procedures, Finland, USA

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	IHO JA IKÄÄNTYMINEN	6
2.1	Ihon rakenne ja toiminnot	6
2.2	Ihon tehtävät.....	7
2.3	Ikääntymisen vaikutukset ihoon.....	7
3	IKÄÄNTYMISEN MERKKIEN HOITO	9
3.1	Ennaltaehkäisevät toimenpiteet	9
3.2	Ikääntymisestä johtuvien muutosten hoitomuodot	9
3.2.1	Kosmeettiset hoidot	9
3.2.2	Tekniset hoidot.....	11
3.2.3	Näkökulma nutrikosmetiikkaan	13
4	ESTEETTINEN KIRURGIA.....	14
4.1	Mitä on esteettinen kirurgia?	15
4.2	Toimenpiteet.....	16
4.3	Esteettinen kirurgia Yhdysvalloissa	16
5	ESTEETTINEN KIRURGIA SUOMESSA - LAADULLINEN TUTKIMUS	18
5.1	Tutkimusmenetelmä	18
5.2	Prosessi.....	18
5.3	Tutkimustulokset	19
5.4	Johtopäätökset	26
6	POHDINTA.....	28
	LÄHTEET	30
	KUVAT.....	33
	LIITTEET	34
	Liite 1. Kyselylomake	34

1 JOHDANTO

Ihminen on pyrkinyt ehostamaan ja kohentamaan ulkonäköään vuosituhansien ajan. Länsimaissa megatrendiksi muodostuneen nuoruuden tavoittelun myötä pyritään löytämään aina vain tehokkaampia menetelmiä, joilla taistella ikääntymisen merkkejä vastaan. Kosmetiikkabisneksen lisäksi apua ikääntymismuutoksiin haetaan niin kauneushoitoloista kuin lisäravin-teistakin. Toistaiseksi tehokkain tapa hoitaa ikämuutoksia on esteettinen kirurgia.

Tämän työn tarkoituksena on tutkia erilaisia tapoja hoitaa ikääntymisen merkkejä. Työn pääpaino on vain vähän tutkitun suomalaisen esteettisen kirurgian tarkastelussa ilmiönä ja sen nykytilanteen analysoimisessa. Suomessa kauneusleikkauksista ei ole olemassa tilastoja, joten esteettisen kirurgian yleiskuvaa valottaakseni käyn työssäni läpi myös muiden maiden, kuten Yhdysvaltojen tilastotietoja. Suurin osa esteettisen kirurgian toimenpiteistä tehdään Yhdysvalloissa ja maa toimiiikin alalla eräänlaisena suunnannäyttäjänä.

Käyn pääpiirteittäin työssäni läpi ihon rakenteen, sen toiminnan sekä ikääntymisen vaikutukset ihoon. Esittelen työssäni vanhenemismuutosten ennaltaehkäisevät toimenpiteet sekä jo syntyneiden merkkien hoitomuodot. En paneudu hoitomuotoihin kovinkaan syvällisesti, vaan pyrin luomaan niistä kokonaiskuvan tämänhetkisen tiedon valossa.

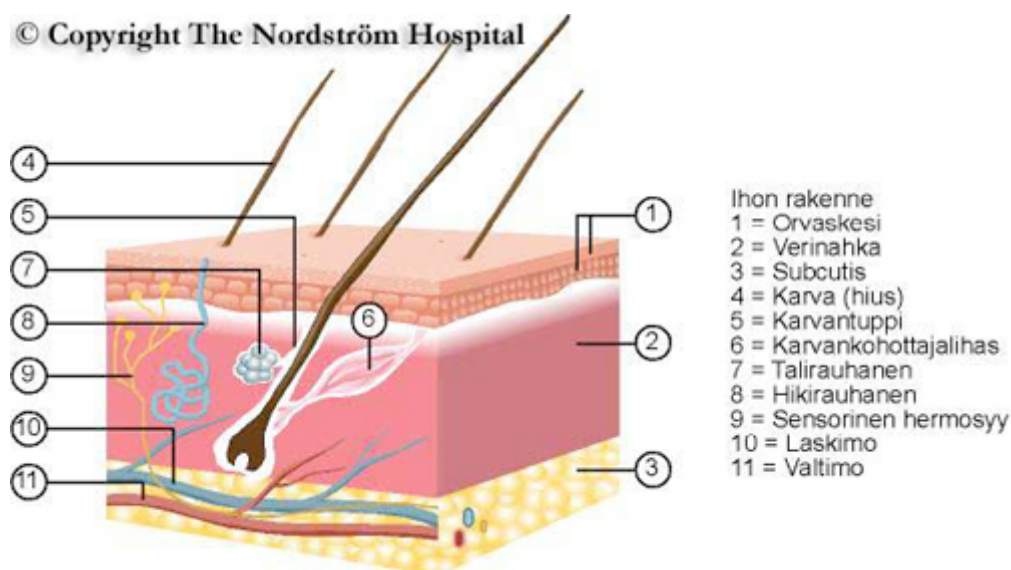
Työstäni käy ilmi suomalaisen esteettisen kirurgian tämänhetkinen tilanne sekä suunta, johon esteettiset hoitomuodot ovat nähdäkseni kehittymässä. Viime vuosina alaa kohtaan on kohdistunut runsaasti mediahuomiota esimerkiksi erilaisten tositv-ohjelmien ja julkisuudessa esiintyvien henkilöiden myötä. Median vaikutus on omiaan luomaan myös tietynlaisia käsityksiä alasta ja sen toimenpiteistä. Halusin opinnäytetyölläni selvittää, onko mediassa esitellyillä väitteillä tai esteettisen kirurgian hieman arveluttavalla maineella mitään todellisuuspohjaa.

Kuluttajakunnan kysyntä entistä tehokkaampien hoitomuotojen perään kasvaa jatkuvasti, minkä olen pannut merkille myös omassa työssäni kosmetiikkakonsulenttina. Omassa työssäni minusta oli myös mielenkiintoista tietää, mitä kaikkia vaihtoehtoja ikääntymismerkkien hoitoon on tarjolla kosmetiikan lisäksi. Kuluttajat ovat tulleet tietoisemmiksi eri hoitomuodoista ja suhtautuvat entistä kriittisemmin kosmetiikkabisnekseen. Työssäni olen joutunut usein vastaamaan kuluttajien kysymyksiin esteettisen kirurgian tehosta suhteessa kosmetiikkamainonnassa esitettyihin lupauksiin. Tutkimus aiheesta oli mielestäni ajankohtainen ja relevantti toteuttaa juuri tällä hetkellä.

2 IHO JA IKÄÄNTYMINEN

2.1 Ihon rakenne ja toiminnot

Iho on pinta-alaltaan 1,5-2 m², paksuudeltaan 1-4 mm ja se painaa neljä kiloa (Hannuksela, Karvonen, Reunala, Suhonen 2003: 12-15.) Iho rakentuu kahdesta kerroksesta: keratinosyytien muodostamasta epidermiksestä eli orvaskedestä ja eri sidekudosrakteista koostuvasta dermiksestä eli verinahasta. Ihon rakenne on havainnollistettu tarkemmin kuvassa 1.

Kuva 1: Ihon rakenne (Professori Nordströmin Plastiikkakirurginen Sairaala 2000-2010)

Epidermis uusiutuu jatkuvasti, terveellä aikuisella kokonaisuudessaan noin 45-75 vuorokaudessa. Epidermis jakautuu kerroksiin, joita ovat keratiinikerros eli sarveiskerros, jyväissolukerros (stratum granulosum), okasolukerros (stratum spinosum) ja tyvisolukerros (stratum basale). Uloimman eli sarveiskerroksen solut ovat litteitä ja muodostavat ulkoisilta ärsykeiltä suojaavan tiiviin pinnan. (Hannuksela ym. 2003: 12-15.)

Epidermiksessä sijaitsevat elimistön immuunipuolustukseen osallistuvat Lagerhansin solut, Merkelin hermosolut sekä melanosyytit, jotka tuottavat ihoa UV-vaurioilta suojaavia melanosomeja. Noin 0,1 mm paksu, verisuoneton epidermis kiinnittyy dermikseen eli verinahkaan ihon tyvikalvovyöhykkeen ankkurifibrillien avulla. (Hannuksela ym. 2003: 12-15; Nordström 2001: 68.)

Verinahan eli dermiksen muodostavat fibroblasteista syntyvät kollageeni, elastiini ja glykosaminoglykaani. Dermis sisältää myös syöttösoluja ja lymfosyyttejä. (Hannuksela ym. 2003: 16.) Dermiksessä sijaitsevat ihon apuelimet, kuten karvatupet, tali- sekä hikirauhaset. (Nordström 2001: 68).

Kollageeni muodostaa 70 % ihon kuivapainosta, elastiini noin 1 %. (Eremia 2010: 59). Kollageenimolekyylit muodostavat lujia, kestäviä säikeitä ja säiekimppuja. Kollageeni uusiutuu 1-2 vuodessa. Elastiinin ansiosta iho säilyttää kimmoisuutensa ja pystyy palautumaan venytyksen jälkeen alkutilaansa. Glykosaminoglykaanien tehtävä on sitoa vettä ja auttaa solujen kiinnittymisessä sekä liikkumisessa. (Hannuksela ym. 2003: 17.)

Subkutis, eli ihonalainen rasvakerros sijaitsee verinahan alla. Subkutiksessa sijaitsevat suuret verisuonet, jotka ovat yhteydessä ihon pinnan pienempiin suoniin. (Hannuksela ym. 2003: 19.) Subkutiksen paksuus vaihtelee ihmisen painosta riippuen. (Nordström 2001: 68).

2.2 Ihon tehtävät

Kaikki ihon rakenteelliset osat suojaavat elimistöä fysikaalisilta ja kemiallisilta tekijöiltä. Epidermis kestää kulutusta sekä estää veden haihtumisen elimistöstä. Se suojaa elimistöä kemikaaleilta, mutta sen kautta elimistöön myös imeytyy erilaisia aineita. Dermiksen ansiosta iho on kimmoisa, joustava ja pystyy kestämaan venytystä. (Hannuksela ym. 2003: 20-21.) Ihonalainen rasvakerros toimii elimistön energiavarastona, lämmöneristeenä sekä iskunvaimentimena. (Nordström 2001: 68).

Iho suojaa solujen DNA:ta auringon UV-säteilyn haittavaikutuksilta, mutta toisaalta edesauttaa auringosta saatavan D-vitamiinin imeytymistä. Vilkkaan verenkiertonsa ansiosta sillä on tärkeä rooli elimistön lämmönsäätelijänä. Ihossa sijaitsevat tärkeät hermopäätteet, joilla aistimme lämpöä, kipua ja painetta. Iho osallistuu myös elimistön immuunipuolustukseen. (Hannuksela ym. 2003: 20-21.)

2.3 Ikääntymisen vaikutukset ihoon

Ikääntyminen aiheuttaa kaikissa ihokudoksissa erilaisia rakenteellisia ja toiminnallisia muutoksia. Ihon ja ihonalaisten kudosten kimmoisuuden häviäminen ja löystyminen koskee vain joitakin kehon osia. Ihonalaisen rasvakudoksen ja luumassan muutokset myötävaikuttavat myös olennaisesti ikääntymisprosessiin. (Eremia 2010: 3.)

Ihon ikääntyessä epidermis ohenee ja sen kyky kiinnittyä tyvikalvoon heikkenee. Epidermiksen pinta kuluu ja siihen tulee eroosiota. Ihon immuunivaste ja kyky ruskettua huononevat Langerhansin solujen ja melanosyyttien määrän vähentyessä. Ikääntyneen ihon verenkierto ja haavan paranemiskyky heikkenee, eivätkä ihon aistit ole enää yhtä herkkiä. Myös ihon tali-

rauhassten määrä vähenee. Iho kuivuu ja saattaa reagoida herkemmin ärsykkeisiin. (Hannuksela ym. 2003: 21-22.)

Verinahan muutokset ovat radikaalimmat vasta 70. ikävuoden jälkeen. Kollageenin rakenne muuttuu jäykemmäksi iän myötä eikä elastiinia synny enää yhtä paljon. Elastiinisäikeet alkavat hajota 50-60-vuotiaana ja iho alkaa menettää kimmoisuuttaan. Iän mukana glykosaminoglykaanien määrä dermiksessä vähentyy ja tämän myötä myös ihon kyky sitoa vettä heikkenee. (Hannuksela ym. 2003: 17-22.)

Kasvoissa ikääntyminen aiheuttaa sekä muutoksia ihokudoksessa että kasvojen lihaksissa ja luurakenteessa. Myös auringolle altistumisen, painovoiman ja lihasten liikkumisen merkit alkavat näkyä ikääntymisen myötä. (Eremia 2010: 3, 49.)

Ihon elastisuuden häviäminen ja ihonalaisen rasvakudoksen oheneminen muuttavat kasvonpiirteitä. Muutokset ilmenevät mm. syvempinä kasvojen alueen juonteina, näkyvänä ihon veltostumisena ja ”harakan varpaita” muistuttavina ryppyinä. (Eremia 2010: 49.) Dermiksen löystymisen johdosta myös ihohuokoset näyttävät suuremmilta. Melanosyyttien määrän väheneminen tekee ihon väristä epätasaisen etenkin ruskettuessa. (Halsas-Lehto, Härkönen & Raivio 2002: 256-257.) Nuorekkaaseen ulkonäköön yhdistettävät piirteet, kuten kasvojen pyöreys häviää kasvojen tilavuuden heiketessä. (Eremia 2010: 49.)

Silmänympärysalue levenee ja silmäkuoppa ikään kuin syvenee. Yläluomelle kerääntyvä rasva yhdessä löystyneen ihon kanssa muodostavat ”hupun” silmän päälle. Alaluomen iho pullistuu ja veltostuu. Nenän ja huulten välisen nasolabiaalialueen ihopoimut korostuvat ja syvenevät muodostaen eräänlaiset ”hamsteripussit”. (Eremia 2010: 3.) Posket ja kaula veltostuvat ja valuvat alaspäin. Leukalinjan ääriviivat eivät ole enää yhtä terävät ja leukalinjan ja kaulan alueen välinen kulma häviää leuanalusihon löystyessä. (Alhava, Höckerstedt, Leppäniemi, Roberts 2010: 821; Eremia 2010: 3.) Syynä veltostumiseen on kudosten kimmoisuuden väheneminen. (Nordström 2001: 45).

Luumassan asteittainen häviäminen ikääntymisen myötä (luukato) ei koske kasvojen aluetta, jossa luut jatkavat kasvamistaan läpi elämän. Tämä aiheuttaa siis myös kasvojen mittasuhteiden muuttumista. Mittasuhteiden muuttuminen saattaa kohdistaa painetta kasvolihaksiin, jotka jäävät pysyvään jännitystilaan muodostaen ilmejuonteita ja ryppejä. (Eremia 2010: 4.) Kasvolihasten toiminta edesauttaa omalta osaltaan juonteiden ja ryppejen syntymistä. (Nordström 2001: 67).

3 IKÄÄNTYMISEN MERKKIEN HOITO

Kasvot ovat ihmiselle ikään kuin käyntikortti, joiden ulkonäöstä voi päätellä monia asioita. Työmarkkinoilla ja ihmissuhderintamalla menestyminen edellyttää nykypäivänä nuorekasta ja raikasta ilmettä. (Tuohinen 2010.) Etenkin länsimaissa jatkuvasti voimistuva nuorekkaana pysymisen trendi on pohjana kosmetiikka- ja kauneusteollisuuden suurelle suosiolle. Ikääntymisprosessin etenemiseen ja sen nopeuteen vaikuttavat perintötekijät, hormonit sekä ihon hoitotottumukset ja elintavat. (Halsas-Lehto ym. 2002: 255). Ihon ikääntyminen on asia, johon yritetään vaikuttaa monin erilaisin keinoin.

3.1 Ennaltaehkäisevät toimenpiteet

Ihon ikääntyminen on luonnollinen tapahtuma, mutta haitalliset elintavat ja muut rasitustekijät aiheuttavat ihossa myös sen ennenaikaista vanhenemista. Ennenaikaiset ikääntymisen merkit syntyvät aikaisemmin ja ovat voimakkaampia kuin luonnollisessa vanhenemisessä. Terveellisten elintapojen noudattaminen, kuten monipuolinen ravinto, runsas veden juonti, liikunta sekä tupakoinnin ja UV-säteilylle altistumisen välttäminen ovat tärkeitä tekijöitä muutosten ehkäisyssä. Myös ihon kosmeettisella hoidolla, eli sen suojaamisella, kosteuttamisella ja puhdistamisella on mahdollista ehkäistä ennenaikaisten ikääntymismuutosten syntymistä. (Halsas-Lehto ym. 2002: 162, 255.)

Liiallinen auringon valolle altistuminen on yksi voimakkaimmista ihoa ennenaikaisesti vanhentavista tekijöistä. UV-säteily vähentää mm. ihossa vettä sitovien glykosaminoglykaanien määrää ja vaurioittaa ihon elastiinisäikeitä. (Halsas-Lehto ym. 2002: 162, 269.) Tupakointi heikentää ihon verenkiertoa, sen kosteuden määrää ja sen ravinnon- sekä hapensaantia. Tupakointi vähentää myös glykosaminoglykaanien sekä kollageeni- ja elastiinisäikeiden määrää ihossa. (Halsas-Lehto ym. 2002: 165, 258.) Laihduttaminen, stressi ja sairaudet vaikuttavat omalta osaltaan ennenaikaisten ikääntymismuutosten syntyyn. (Halsas-Lehto ym. 2002: 258.)

3.2 Ikääntymisestä johtuvien muutosten hoitomuodot

3.2.1 Kosmeettiset hoidot

Kosmetiikkatuotteiden ja kosmeettisten hoitojen avulla voi puhdistaa ja suojata ihoa aurinolta, säävaihteluilta ja ilmansaasteilta, jotka vaikuttavat haitallisesti ihoon. Ihovoiteet ehkäisevät myös kosteuden haihtumista iholta. (Halsas-Lehto ym. 2002: 255.) Kosmetologit tarjoavat kuluttajille erilaisia kauneushoitoja, joilla pyritään vaikuttamaan ihon kuntoon, estämään ikääntymismuutoksia ja hoitamaan jo syntyneitä ihovaurioita tehokkaammin. Peruskasvohoitoon sisältyvät ihon alkupuhdistus, kuorinta, hieronta, höyrytys ja epäpuhtauksien pois-

to, naamio sekä suojavoiteen käyttö. Kosmeettiset hoidot aktivoivat ihon toimintaa, sen neste- ja verenkiertoa ja lisäävät ihon kosteuspitoisuutta, jonka aleneminen on olennainen tekijä ikääntymismuutosten synnyssä. (Halsas-Lehto ym. 2002: 163, 183.)

Vuonna 2007 kosmetiikkaa myytiin 80 miljardilla dollarilla koko maailmassa. (Kline & Company 2008). Markkinoiden yksi tärkeimmistä kohderyhmistä on vanheneva kuluttajakunta, jolla on halua sekä resursseja panostaa itsensä hoitamiseen. Anti-aging-tuotteilla väitetään olevan vaikutusta niin ikääntymisprosessin hidastamisessa, korjaamisessa kuin ennaltaehkäisyssäkin. Jotkut kosmetiikkabrändit lanseeraavat kokonaisia ikääntymisen merkkeihin räätälöityjä hoitotuotesarjoja jotka ovat tarkoitettu käytettäväksi yhdessä maksimaalisen tehon saavuttamiseksi. Brändien kotisivuilla asiakkaan on mahdollista etsiä optimaaliset tuotteet ikääntymisongelmiinsa virtuaalisesti. (vrt. Estée Lauder Skincare Finder.)

Jotkut hinnaltaan korkeammat selektiivisen kosmetiikan tuotemerkit pyrkivät viestittämään kuluttajille mielikuvaa niiden ylellisyydestä ja tehokkaammista vaikutuksista hinnaltaan keskitasoihin tuotteisiin verrattuna. Näiden niin kutsuttujen ”luksusbrändien” kohderyhmänä ovat erityisesti varakkaat ja tavallista valikoivammat kosmetiikan kuluttajat. Esimerkiksi Helena Rubinstein-kosmetiikkasarjan anti-aging-tuotteiden luvataan vastaavan teholtaan ihon kemiallista kuorintaa ja mesoterapiaa. (Helena Rubinstein Prodigy Re-Plasty.) Tuotemerkit pyrkivät erottumaan muista markkinoilla olevista esimerkiksi uudempien, erikoislaatuisten valmistusmenetelmien käytöllä. Tuotteiden raaka-aineiden väitetään olevan hienostuneempia tai yhdistelmiltään monimutkaisempia. Crème de La Mer-sarjan tuotteiden kerrotaan pohjautuvan raaka-aineiden yhdistelmään, jonka valmistamisessa on käytetty tarkoin säädeltyä tekniikkaa. (La Mer The Miracle Broth.) Luksuskosmetiikan trendi on koskettanut kauneushoitoloitakin, joissa tehdään myös ylellisempiin raaka-aineisiin pohjautuvia kasvohoitoja. (Siluetti Spa.)

EU:n kosmetiikkadirektiivin määritelmän mukaan ”kosmeettiseksi valmisteeksi ei katsota ainetta tai seosta, joka on tarkoitettu nautittavaksi, hengitettäväksi, injektoitavaksi tai istutettavaksi ihmiskehoon”. (EU Regulation 1223/2009). Toisin sanoen kosmeettiset tuotteet eivät saa imeytyä verenkiertoon saakka. Kosmetiikan tehokkuudesta jo syntyneiden ikääntymismuutosten hoidossa voidaan olla montaa mieltä, sillä sen vaikutukset kohdistuvat yleisesti ottaen vain ihon pintakerrokseen. Vaikuttaminen solutasolla DNA:ssa saakka ja siten ikääntymisprosessin korjaaminen tai pysäyttäminen kosmeettisten tuotteiden avulla ei tämänhetkisen tiedon mukaan ole mahdollista, vaikka tuotemainonnassa vastaavia väitteitä esitetäänkin.

Nanoteknologian käyttö kosmetiikassa on herättänyt paljon keskustelua kosmetiikan turvallisuudesta. Pieniin partikkelikokoihin perustuva teknologia saattaa mahdollistaa kosmetiikan imeytymisen myös ihon pintaa syvemmälle. Tämä tuo uusia haasteita myös kosmetiikkalakien säätäjille. (EU Regulation 1223/2009.)

3.2.2 Tekniset hoidot

Ikääntymisen merkkeihin tarjotaan tänä päivänä kosmeettisten tuotteiden ohella myös laitteisiin perustuvia hoitomuotoja. Yhdysvalloissa valtaosa (85 %) vuoden 2009 aikana tehdyistä, tilastoiduista kosmeettisista toimenpiteistä koostui ei-kirurgisista operaatioista, kuten injektio- ja laserhoidoista sekä kemiallisista kuorinnoista. Amerikkalaiset käyttivät ei-kirurgisiin toimenpiteisiin 4,5 miljardia dollaria (3,2 miljardia euroa) vuoden 2009 aikana. Yhdysvalloissa ei-kirurgisten toimenpiteiden määrä on yli kaksinkertaistunut vuosien 1997 ja 2009 välillä. (The American Society For Aesthetic Plastic Surgery 2009.)

Kauneushoitolat tarjoavat ikääntyville asiakkailleen erilaisia elvyttäviä ja kiinteyttäviä laitekasvohoitoja, joilla pyritään vaikuttamaan jo syntyneisiin ikääntymisen merkkeihin.

Ihon epäpuhtauksiin ja liialliseen talineritykseen suunnatun ultraäänihoidon kerrotaan tehoavan myös veltostuneeseen, elottomaan tai valovaurioita kärsineeseen ihoon sekä ryppyihin ja juonteisiin. (Palace Kämp 2010.) Ultraäänin avulla imeytetään tehoaineita syvemmälle ihoon ja aktivoidaan ihon toimintaa. Ihon syvempiin kerroksiin voidaan imeyttää tehoaineita myös sähköä, suurtaajuuden tai kevyen laserkäsittelyn avulla. (Halsas-Lehto ym. 2002: 301.)

Alumiinioksidijauheeseen ja alipainekompressorin aiheuttamaan imuun perustuvalla mikrohionnalla pyritään tasoittamaan ihon pintaa, pigmenttimuutoksia ja arpia sekä kirkastamaan ihon väriä. (Halsas-Lehto ym. 2002: 194; Siluetti Spa). Mikrohionnan kerrotaan kiihdyttävän uusien solujen tuotantoa ja vaikuttavan kollageenin muodostumiseen. (Palace Kämp 2010.)

Kauneushoitoloissa tehdään myös ihon erikoiskuorintoja, jotka perustuvat esimerkiksi alfahydroksi- ja glykolihappoihin. (Halsas-Lehto ym. 2002: 307.) Kuorinnoilla pyritään poistamaan ihon pinnalle kerääntynyttä kuollutta solukkoa, kuona-aineita ja epäpuhtauksia, tasoittamaan arpia ja pigmenttimuutoksia sekä stimuloimaan kollageeni- ja elastiinisyntheseä sekä ihon aineenvaihduntaa. (Siluetti Spa; Kauneus- ja laserklinikka Aida.) Voimakkaampien kuorintojen luvataan myös silottavan juonteita ja kiinteyttävän ihoa.

Ihon syviä lääketieteellisiä kuorintoja saavat tehdä vain terveydenhuollon ammattilaiset. Niiden teho perustuu trikloorietikkahappoon, jolla rikotaan ihon pinta ja poistetaan samalla sen ylimpiä kerroksia. (Cityklinikka; Sairaala Siluetti.) Toisaalta esimerkiksi hedelmähappoihin perustuvan Danné-sarjan tuotteilla tehtyjen kuorintojen luvataan vastaavan tehokkuudeltaan ihon lääketieteellistä kuorintaa. (Kauneus- ja laserklinikka Aida.)

Neulaushoito eli mesoterapia perustuu tekniikkaan, jossa tehoaineita, kuten vitamiineja, hyaluronihappoa ja erilaisia lääkeaineita imeytetään syvälle ihokudokseen, dermikseen saakka

pistoksien avulla. Hoidon avulla pyritään kiinteyttämään veltostunutta ihoa, tasoittamaan värimuutoksia sekä häivyttämään juonteita ja ryppyjä ihon pinnalta. Iän myötä tapahtuvaan hiusten ohenemiseen on olemassa myös oma hoitomuotonsa mesoterapian avulla. (Ihoakatemia 2008.)

Esteettisen kirurgian sairaaloissa ja yksityisvastaanotoilla tarjotaan erilaisia ihon laserkäsitteilyitä asiakkaille, jotka eivät ole valmiita kasvojen kohotuksiin tai muihin rankempiin hoito- toimenpiteisiin. Laser- ja valokäsittelyillä tähdätään ihon tasaisuuden, kiinteyden ja heleyden palauttamiseen ja ihon pinnan juonteiden silottamiseen. Laseria käytetään paitsi ikääntymismuutoksien, myös aknearpien, couperosan ja selluliitin hoidossa sekä karvanpoistossa. Uusin käyttömuoto on laserin avulla tapahtuva rasvakertymien poisto, joka on perinteistä rasvaimua hellävaraisempi. (Lääkäriklinikka Clinic Estetic.)

Laserkäsitteilyitä tehdään mm. hiilidioksidiin ja radiofrekvenssiin perustuvilla laitteilla. (Ihoakatemia 2008.) Jonkin verran käytössä ovat myös monopolaarisähköön perustuvat hoidot. (Hedström J., Sairaala Laseri). Esteettisten toimenpiteiden klinikoilla tehdään myös erilaisiin valon aallonpituuksiin pohjautuvia hoitoja. (Ihoakatemia 2008.) Esimerkiksi Intensive Pulsed Light-valoimpulssikäsitteily perustuu valoenergiaan, joka kohdistetaan ihoon. Energia muuttuu lämmöksi dermiksessä ja kiihdyttää siten kollageenin muodostusta. (myClinic.)

Erilaiset ihoon injektoidavat täyteaineet ovat kasvattaneet suosiotaan niin Suomessa kuin maailmallakin ikääntymisen merkkien ”kevyempänä” hoitomuotona. Yhdysvalloissa etenkin botuliinitoksiini- ja hyaluronihappoinjektoiden suosio on lisääntynyt räjähdysmäisesti niiden saavuttua markkinoille 2000-luvun alussa. (ASAPS 2009.)

Vuonna 2002 lanseerattu, botuliinitoksiini A:ta sisältävä Botox, joka esiintyy myös kauppanimellä Dysport, on hermoja lamauttava aine, jolla vaikutetaan kasvojen lihasten liikkuvuudesta johtuviin juonteisiin, jotka syvenevät ikääntymisen myötä. Botuliinitoksiinipistoksilla hoidetaan myös mm. liihakivulia, migreeniä ja jännityspäänsärkyä. (Sairaala Siluetti.) Botuliini-injektiot olivat suosituimpia ei-kirurgisia toimenpiteitä Yhdysvalloissa vuonna 2009, jolloin niitä tehtiin yli 2,5 miljoonaa. Suurin osa botuliini-injektoiden käyttäjistä oli 35-50-vuotiaita. (ASAPS 2009.)

Hyaluronihappoon pohjautuvat täyteaineet, kuten Restylane, Perlane ja Juvéderm, ovat yleisesti ottaen hyvin siedettyjä ja turvallisia käyttää. Niillä saadaan aikaan luonnollinen lopputulos ja niiden vaikutus poistuu elimistöstä sen oman aineenvaihdunnan myötä. (Eremita 53: 2010). Yhdysvalloissa hyaluronihappoinjektioita tehtiin 1,3 miljoonaa vuonna 2009 (ASAPS 2009).

Suomessa on jonkin verran käytössä myös poly-l-laktaattiin perustuva Sculptra. Ihoon injektoiduna aineen väitetään stimuloivan ihon omaa kollageenituotantoa ja olevan vaikutukseltaan pitkäkestoisempi kuin botuliinitoksiini tai hyaluronihappo. (Sanofi-Aventis 2009-2010.)

Uusia hoitomenetelmiä täyteaineiden maailmassa ovat rasvansiirrot, joissa kehon omaa rasvaa kerätään paikoista, joissa sitä on paljon (vatsa, kyljet, pakarat) ja injektoidaan kasvojen tai vartalon alueelle. (Peltoniemi, Plastiikkakirurginen sairaala KL).

Useimmat injektoidavat täyteaineet ovat toistaiseksi olleet turvallisia ja helppoja käyttää niiden poistussa elimistöstä aineenvaihdunnan mukana. Uudenaikaiset täyteaineet jättävät luonnollisemman lopputuloksen verrattuna esimerkiksi aikaisemmin enemmän käytössä olleeseen kollageeniin, joka saattaa muodostaa ihon alle pieniä kyhmyjä. Silikoniöljyä ei juurikaan enää käytetä täyteaineena, sillä sitä ei pystytä poistamaan injektion jälkeen. Silikoni saattaa myös vaihtaa paikkaa ihokudoksessa. (ASAPS 2009.) Nestemäinen silikoni on aiheuttanut allergisia reaktioita ihoon injektoidamisen jälkeen. (Alhava ym. 2010: 822).

3.2.3 Näkökulma nutrikosmetiikkaan

Kuten jo edellä todettiin, monipuolinen ja terveellinen ravinto on olennainen tekijä ihon kunnon ylläpidossa ja ikääntymisen merkkejä ennaltaehkäisevässä hoidossa. Koska pelkän kosmetiikan ei tulisi imeytyä ihosta sen pintaa syvemmälle, ravintolisät ovat keino pyrkiä vaikuttamaan ikääntymismuutoksiin sisäisesti. Nutrikosmetiikaksi kutsuttu ilmiö on yksi uusimmista, nopeiten kasvavista suuntauksista ikääntymismerkkien hoidon kentällä. Nutrikosmetiikkaa myytiin 1,5 miljardilla dollarilla vuonna 2008, josta Euroopan osuus oli yli puolet. (Kline & Company 2008.)

Nutrikosmetiikka tarkoittaa suun kautta nautittavaa eli syötävää, nestemäistä, kiinteää tai kapselimaista valmistetta, jonka käyttötarkoituksena on vaikuttaa ihoon tai ulkonäköön. Sen juuret juontavat funktionaalisten eli terveyttä edistävien elintarvikkeiden maailmaan. (Kline & Company 2008.) Suomessa luontaistuotemarkkinoilla on jo pitkään esiintynyt erilaisia vitamiini- ja hivenainevalmisteita, joilla väitetään olevan vaikutusta ihon, kynsien tai hiusten kuntoon. Joidenkin ravintolisien ilmoitetaan tehoavan myös ikääntymismuutoksiin. Esimerkiksi sisäisesti nautittavaan hyaluronihappoon perustuvan Vivania Skin Beauty & Anti Wrinkle -valmisteen luvataan tasoittavan juonteita ja kiinteyttävän ihoa. (Hankintatukku 2008.) Skin Nutrition-ravintolisien väitetään juonteiden ehkäisyyn lisäksi polttavan rasvaa, ravitsevan ihoa ja muokkaavan vartaloa. (Skin Nutrition.) Japanissa nutrikosmetiikan markkinat ovat suurimmillaan ja siellä ulkonäköön vaikuttavia tuotteita voi juoda tai syödä jopa jogurtin tai patukan muodossa. (Kline & Company 2008.)

Ikääntymismuutosten hoitoa ravintolisillä tutkinut Nestlé yhdessä L'Oréalin asiantuntijoiden kanssa on todennut vitamiinien, probioottien ja monitydyttymättömien rasvahappojen vaikuttavan ihon toimintaan. A-vitamiini korjaa ihokudosta ja C- ja E-vitamiinit auttavat korjaamaan ja vähentämään vapaiden happiradikaalien sekä UV-säteilyn aiheuttamia vaurioita ihossa, jotka ajan kuluessa tuhoavat ihon kollageeni- ja elastiinisäikeitä. Probiootit nostavat solujen vastustuskykyä ja auttavat ihoa palautumaan UV-säteilyn rasituksesta. Rasvahapot vähentävät ihon kosteusköyhyyttä. (Brewster 30.1.2009.) Myös useilla kasvi- sekä hedelmäpohjaisilla uutteilla on vaikutusta ihoon niiden antioksidanttisten ominaisuuksien johdosta. (Kline & Company 2008).

Koska sisäisesti nautittujen ravintolisien imeytymisprosessi on kuitenkin monimutkaisempi kuin kosmetiikan, eivät niiden vaikutukset ole välttämättä sen tehokkaampia. (Brewster 30.1.2009). Nutrikosmetiikan saapuminen markkinoille avaa kuitenkin mielenkiintoisia vaihtoehtoja ikääntymismuutosten hoidossa. Kauneudenhoidon ja ravitsemuspuolen yhdistyminen saattaa olla yksi tärkeä suunta, jonne ala mahdollisesti tulevaisuudessa kehittyy. Nutrikosmetiikka saattaa ankkuroitua myös osaksi esteettistä kirurgiaa ja sen toimenpiteitä.

4 ESTEETTINEN KIRURGIA

Ihminen on aina ollut kiinnostunut ulkonäöstään, sen ehostamisesta ja kohentamisesta eri tavoin. (Alhava ym. 2010: 820). Ihon ja ruumiin parantaminen kirurgian avulla mahdollistui 1800-luvun puolivälin paikkeilla, kun anestesia ja aseptiikka keksittiin. (Utrio 2001: 29). Kauneuskirurgialla on sen alusta saakka pyritty hoitamaan ihmisen ”vanhenemista, rumuutta ja heikkoa itsetuntoa”. (Kinnunen 2008: 28). Aluksi kauneuskirurgisilla menetelmillä keskityttiin kuitenkin korjaamaan lähinnä sairauksien aiheuttamia ulkonäön muutoksia. (Utrio 2001: 29). Alan kehittyessä esteettisestä kirurgiasta muodostui paikkansa vakiinnuttanut menetelmä hoitaa kauneutta ihmisten lääketieteellisten tietämyksen, vapaa-ajan ja varallisuuden kasvun myötä. (Kinnunen 2008: 13.)

Kauneusleikkauksilla uskotaan yleisesti olevan voimakas vaikutus onnellisuutta lisäävänä - tai vähentävänä - tekijänä niihin hakeutuvien elämässä. Asenteet esteettistä kirurgiaa kohtaan alana ovat olleet yhtä ristiriitaiset. Koska kauneuskirurgiaan on liittynyt paljolti tietynlaista salaperäisyyttä, ala on herättänyt runsaasti epäluuloa ja ollut pohjana erilaisille harhakäsityksille. Alan mainetta ovat huonontaneet myös lähinnä mediassa esitellyt kuvat aikuisviihde-tähtien ylisuurista rintavarustuksista sekä julkisuuden henkilöiden liikaa leikellyistä kasvoista. (Kinnunen 2008: 12, 28.) Negatiivisten asenteiden syyt saattavat juontaa jopa kristilliseen näkökulmiin, joiden mukaan ihminen, joka haluaa muuttaa Jumalan luomaa ulkonäköään erilaiseksi, on tuomittava. (Alhava ym. 2010: 820.)

Esteettinen kirurgia ja sen toimenpiteiden suosio peilaavat paljon sen hetkisiä yhteiskunnassa vallitsevia kauneusihanteita. Joidenkin tutkijoiden mukaan kauneuskirurgiassa tiivistyy länsimaisen individualismin ydin, joka pohjautuu ajatukselle, että ihmisen on järkevämpää muuttaa itseään kuin yhteiskuntaa, jossa hän elää. Länsimaista esteettisen kirurgian ilmiötä on verrattu kolmannen maiden kulttuurien tapoihin venyttää yhteisönsä jäsenten kauloja tai sitoa heidän jalkojaan. Joidenkin tutkijoiden mielestä molemmissa menetelmissä on kysymys yksilön sovittamisesta yhteisössä määriteltyn, normaalin ulkonäön muottiin. (Kinnunen 2008: 44-46.)

Kauneusleikkausten maailmanlaajuisen suosion arvellaan kasvavan noin 20 % joka vuosi. (Kinnunen 2008: 11.) Yhdysvalloissa ja Latalaisessa Amerikassa esteettinen kirurgia on tullut jo osaksi arkipäiväistä kulttuuria. Maailmanlaajuista kauneuskirurgian kysynnän kasvua voidaan selittää esimerkiksi elintason kohoamisella ja etenkin länsimassa korostuneella nuoruuden ihannoimisella. (Alhava ym. 2010: 820-821; Kinnunen 2008: 31.) Suomessa esteettisen kirurgian operaatioista ei ole olemassa tarkkaa tilastoa, mutta arviolta toimenpiteitä tehdään maassamme tuhansia vuosittain. (Kinnunen 2008: 11).

4.1 Mitä on esteettinen kirurgia?

Plastiikkakirurgia jaotellaan kahteen alalajiin, joita ovat rekonstruktioivinen plastiikkakirurgia sekä esteettinen kirurgia.

Vammojen, kasvaimien tai synnynnäisten epämuodostumien korjaamiseen keskittyvä rekonstruktioivinen kirurgia on julkisen terveydenhuollon korvaamaa. (Asko-Seljavaara, Therapia Fennica). Rekonstruktioivisen, korvattavan plastiikkakirurgian piiriin luetaan myös vaivat, joita katsotaan aiheutuvan toiminnallista haittaa potilaalle. Tällaisia ovat mm. rintojen pienennysleikkaukset tai näköä haittaavien, raskaiden yläluomien korjausleikkaukset. (Alhava ym. 2010: 820.)

Esteettisellä kirurgialla korjataan ns. normaalia ulkonäköä ja ikääntymismuutoksia. Esteettisen kirurgian toimenpiteet suoritetaan yksityisvastaanotoilla ja potilas maksaa toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset itse. (Asko-Seljavaara, Therapia Fennica.) Esteettisessä kirurgiassa potilas määrittää itse leikkauksen indikaatiot eli syyt, miksi leikkaus on hänen mielestään tarpeellinen ja hakeutuu toimenpiteeseen omasta tahdostaan. Potilaan tulee tietää, mitkä ovat toimenpiteeseen liittyvät riskit ja millainen lopputulos toimenpiteellä saavutetaan. Kirurgin rooliin kuuluu selvittää potilaalle nämä seikat. Kirurgin kuuluu myös tietää, onko potilaan toivoma leikkaus mahdollinen ja ovatko hänen odotuksensa leikkauksen suhteen realistisia. (Alhava ym. 2010: 820.)

Koska esteettistä toimenpidettä haluavan leikkausindikaatiot ovat monesti niin fyysisiä, psyykkisiä kuin sosiaaliakin, rajaa terveyttä hoitavan rekonstrukttiivisen ja kauneutta hoitavan esteettisen kirurgian välille on vaikeaa tarkasti piirtää, tai se on vähintäänkin häilyvä. Monet uskovat kauneusleikkausten parantavan heidän elämänlaatuaan ja itsetuntoaan ja näin useimmiten leikkausten lopputuloksena tapahtuukin. (Kinnunen 2008: 30-31.)

4.2 Toimenpiteet

Esteettisen kirurgian toimenpiteet ovat yksi tehokkaimmista tavoista hoitaa ikääntymismuutoksia. Toimenpiteet tosin vaativat yleensä toipumisaikaa noin kahdesta viikosta kuukausiin, kun taas esimerkiksi injektiohoitojen jälkeen sairaslomaa ei tarvita lainkaan. (ASAPS 2009.)

Kasvojen ja pään alueella tapahtuvista toimenpiteistä Suomessa yleisin on yläluomien blepharoplastia eli lippaluomen korjaus. Sekä ylä- että alaluomileikkauksissa ikääntymisen myötä pullistuvaa rasvakudosta poistetaan silmäkuopasta ylimääräisen ihon ohella. Silmäluomien ja kulmakarvojen roikkumiseen voidaan vaikuttaa myös otsan kohotuksella. (Alhava ym. 2010: 821.) Osittaiset ja koko kasvojen sekä kaulan kohotukset ovat myös yleisiä leikkauksia ikääntymismuutosten hoidossa.

Muita kasvojen alueen toimenpiteitä ovat hiusrajan laskeminen, hiussiirteet, leuka- ja kasvoiluiden muotoilut, nenäleikkaukset, huulien muotoilut ja korvien muotoilut. (Sairaala Siluetti Oy; Nordström 2001: 6.) Vartalon alueella tehtäviä operaatioita ovat rintojen suurennus-, pienennys- ja kohotusleikkaukset, rasvaimut, vatsanpeitteiden kiristykset, vartaloa muokkaavat leikkaukset sekä vartalon alueen rasvansiirrot. Myös arpien korjaukset, tatuointien poistot ja intiimialueille sijoittuvat leikkaukset kuuluvat esteettisen kirurgian toimenpiteisiin. (Sairaala Siluetti Oy; Nordström 2001: 6-7.)

4.3 Esteettinen kirurgia Yhdysvalloissa

Esteettisen kirurgian suosio on korkeimmillaan Yhdysvalloissa, jonka vaikutteet näkyvät myös muualla maailmassa kauneusleikkausten määrällisenä kasvuna ja uusien teknologioiden käyttöön otolla. (Kinnunen 2008: 15.) Esittelen työssäni tilastotietoja vuoden 2009 esteettisen kirurgian toimenpiteistä Yhdysvalloissa luodakseni kuvaa siitä, mihin ala olisi mahdollisesti myös Suomessa kehittyvässä.

The American Society For Aesthetic Plastic Surgery on kerännyt tietoa kauneusleikkauksista Yhdysvalloissa vuodesta 1997 lähtien. Yhdistyksen tilastojen mukaan vuonna 2009 USA:ssa tehtiin noin 1,5 miljoonaa kauneusleikkausta, joihin rahaa käytettiin yhteensä noin 6 miljardia dollaria (4,3 miljardia euroa). Muita kauneuskirurgian kärkimaita vuonna 2009 olivat Kiina

ja Brasilia yli miljoonan toimenpiteen vuosittaisilla määrillään. Maakohtaisesti vertailtuna Yhdysvaltojen osuus muodosti yli 15 % koko maailmassa tehdyistä kauneuskirurgisista operatioista. Maanosakohtainen vertailu osoitti, että suurin osa (33 %) esteettisistä toimenpiteistä vuonna 2009 tehtiin Aasiassa. (ISAPS 2010.) Taloudellinen lama vaikutti kauneusleikkausten suosioon, joka laski Yhdysvalloissa 17 % vuoteen 2008 verrattuna. Silti USA:ssa tehtiin 500 000 kauneusleikkausta enemmän vuonna 2009 kuin vuonna 1997, eli määrä on tuona aikana lisääntynyt noin kolmanneksen.

Amerikkalaisista 35-50-vuotiaat olivat suurin kauneuskirurgisten toimenpiteiden käyttäjäkunta. Vuonna 2009 heille tehtiin yhteensä noin 600 000 kauneusleikkausta eli noin 41 % kokonaisluvusta. Noin kolmasosa kauneusleikkauksista tehtiin 19-34-vuotiaille ja 21,5 % 51-64-vuotiaille. 7 % toimenpiteistä tehtiin 65-vuotiaille tai sitä vanhemmille. Melkein 37 000 toimenpidettä eli 2,5 % kokonaisluvusta tehtiin 18-vuotiaille tai sitä nuoremmille. Kauneusleikkausten käyttäjäkunnasta 90 % oli naisia.

Vuonna 2009 Yhdysvalloissa suosituimpia toimenpiteitä olivat rintojen suurennukset, rasvaimut, silmäluomileikkaukset, nenäleikkaukset ja vatsan kiristykset sekä muotoilut (abdominoplastiat). Maailmanlaajuisesti vertailtuna rasvaimun suosio ohitti kuitenkin rintojen suurennukset vuonna 2009. (ISAPS 2010.) Useimpia suosituimpia toimenpiteitä tehtiin Yhdysvalloissa jopa 2-3 kertaa enemmän vuonna 2009 kuin vuonna 1997.

Suosituin kirurginen toimenpide 35-50-vuotiaiden ikäryhmän keskuudessa oli rasvaimu. 19-34-vuotiaille tehtiin erityisesti rintojen suurennuksia. 51-64-vuotiaiden keskuudessa suosituin toimenpide oli silmäluomien korjausleikkaus. 18-vuotiaiden ja sitä nuorempien suosiossa olivat erityisesti rintojen suurennukset.

Vuonna 2009 yli puolet niin amerikkalaisista naisista kuin miehistäkin hyväksyivät kauneusleikkaukset. 37 % naisista suunnitteli teettävänsä jonkin toimenpiteen itselleen tulevaisuudessa. Suurin osa leikkausta suunnittelevista oli 25-40-vuotiaita. The American Society for Aesthetic Plastic Surgery-yhdistyksen tilastojen mukaan amerikkalaisten naisten asenteet kauneusleikkauksia kohtaan olivat myös muuttuneet 22 % sallivammiksi viimeisen viiden vuoden aikana. Hyväksyvät asenteet kasvoivat tulotason mukaan. Yli 75 000 dollaria vuodessa ansaitsevista jo 63 % hyväksyi kauneusleikkaukset. (ASAPS 2009.)

5 ESTEETTINEN KIRURGIA SUOMESSA - LAADULLINEN TUTKIMUS

5.1 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusmenetelmäni oli kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa kerätään tietoa kokonaisvaltaisesti mahdollisimman todenmukaisissa tilanteissa. Tutkimuksen kohdejoukko on valittu sen pohjalta, mitä tutkitaan. Laadullisessa tutkimuksessa ei siis käytetä satunnaisotantaa. Myös tutkimusmenetelmät ovat laadullisia, jolloin tutkittavien omat näkemykset pääsevät mahdollisimman todenmukaisesti esiin. (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2004, 155). Hirsjärven ym. mukaan laadullisessa tutkimuksessa ei myöskään tehdä yleistäviä päätelmiä. (2004, 171).

Koska tavoitteenani oli antaa maamme esteettisestä kirurgiasta ilmiönä mahdollisimman todenmukainen ja ajankohtainen kuva, valitsin tutkimuskohteekseni esteettiseen kirurgiaan erikoistuneet plastiikkakirurgit. Syksyllä 2010 esteettistä kirurgiaa harjoitti Suomessa noin 40 yksityistä lääkäriasemaa ja -sairaala, joista yli puolet sijoittuivat pääkaupunkiseudulle. Lähestyin plastiikkakirurgisia yksityissairaaloita ja -klinikoita sähköpostitse ja kysyin, onko mahdollista haastatella sairaalan kirurgeja työtäni varten. Kysymykseni koskivat plastiikkakirurgian nykytilannetta ja suosiota Suomessa. Lähtöolettamukseni olivat, että plastiikkakirurgian käyttäjäkunta on nuorentunut viime vuosien aikana sekä toimenpiteiden suosio on kasvanut.

Tutkimusmenetelmäni oli kyselylomake, joka sisälsi 20 kysymystä (Liite 1.) Kysymyksiini vastasivat kolme eri plastiikkakirurgia. Heistä kaksi työskenteli yksityissairaaloissa ja esteettisen kirurgian vastaanotoilla Uudenmaan alueella ja yksi Pirkanmaalla. Jokainen vastasi kysymyksiini omien näkemystensä mukaisesti. Kirurgit eivät esiinny aineistossa omalla nimellään, sillä heidän vastauksensa ovat yhtä kuin tutkimustulokset, enkä siis viittaa vastauksiin lähteinä.

5.2 Prosessi

Plastiikkakirurgia vaikuttaa olevan jossain määrin herkkä ja salaperäinen aihe yhteiskunnassamme verrattuna muihin maihin, joissa kauneusleikkaukset ovat jo arkipäivää. Useimmat kirurgit, joita lähestyin eivät olleet halukkaita osallistumaan tutkimukseen. Suurin osa esteettistä kirurgiaa harjoittavista tahoista ei vastannut haastattelupyyntöni lainkaan ja toinen yhtä suuri osa kieltäytyi ottamasta osaa tutkimukseeni.

Valitsin tekeväni laadullisen tutkimuksen aiheestani jo siitäkin syystä, ettei esteettisestä kirurgiasta Suomessa ei ole olemassa puolueetonta, koko maan kattavaa tilastotietoa kaikista yksityisellä ja julkisella puolella tehtyjen toimenpiteiden lukumääristä. Kvantitatiivisen eli

määrällisen tutkimuksen toteuttaminen esteettisen kirurgian toimenpiteistä maassamme olisi siis ollut ongelmallisempaa kuin kvalitatiivisen menetelmän käyttäminen.

Ainoat tilastolliset luvut Suomessa tehdyistä toimenpiteistä löytyivät Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (ent. Stakes) sivuilta. THL:n asiantuntija Simo Pelanderin mukaan THL:n luvut ovat kokonaisuudessaan vain pintaraapaisu siitä, mitä esteettisen kirurgian toimenpiteiden määrät todellisuudessa ovat vuosittain.

THL:n mukaan esteettisiä toimenpiteitä olisi tehty yhteensä vain 2065 potilaalle vuoden 2008 aikana. (THL 2009.) Tilaston mukaan vuonna 2008 rintatoimenpiteitä, kuten rintojen suurentamisia, rasvaimuja, pienennyksiä, rintojen laskeuman ja rintarauhasproteesin korjauksia sekä muita rinnan muotoiluja tehtiin maassamme eniten, yli kolme neljäsosaa kaikista laitoksen tietoon tulleista toimenpiteistä. Rintapotilaiden keski-ikä vaihteli 36 ja 53 ikävuoden välillä.

Laitoksen tietoon tulleet silmäluomioperaatiot olivat automaattisesti laskettu kuuluvan rekonstruktiivisen plastiikkakirurgian puolelle. Niiden määriä ei siis näkynyt esteettisten toimenpiteiden luvuissa lainkaan, lukuun ottamatta kulmakarvojen kohotuksia, joita oli laitoksen mukaan tehty vuonna 2008 vain 57 potilaalle. Määrä oli siis runsaasti alle sen, mitä todellisuudessa, mikäli silmäluomileikkaukset ovat maamme suosituimpia toimenpiteitä, kuten tutkimuksesta kävi ilmi.

THL:n mukaan toiseksi suosituimpia toimenpiteitä olivat eri vartalon osiin kohdistuvat rasvaimut ja vartalon muovailut. Kasvojenkohotuksia tehtiin kolmanneksi eniten, joissa keski-ikä oli lähes 60 vuotta. Suosittu toimenpide oli myös riippuvatsan korjaus, johon hakeutuneet olivat keskimäärin hieman yli 40-vuotiaita.

5.3 Tutkimustulokset

Kirurgit

Kirurgi 1 on koulutukseltaan lääketieteen lisensiaatti, kirurgian- ja plastiikkakirurgian erikoislääkäri ja sosiaali- ja terveydenhuollon MBA. Hän on erikoistunut yhteensä 8 vuoden ajan kirurgiaan ja plastiikkakirurgiaan. Kirurgi 1 on käynyt lisäkoulutuksen esteettiseen kirurgiaan ja kouluttautuu edelleen jatkuvasti kansallisesti ja kansainvälisesti. Hän on työskennellyt esteettisen kirurgian parissa 11 vuotta.

Kirurgi 2, koulutukseltaan lääketieteen lisensiaatti ja plastiikkakirurgian erikoislääkäri, on toiminut esteettisen kirurgian parissa päätoimisesti viisi vuotta.

Kirurgi 3, koulutukseltaan lääketieteen lisensiaatti, kirurgian ja plastiikkakirurgian erikoislääkäri, on toiminut esteettisen kirurgian parissa 13 vuotta.

Käyttäjäkunta

Kirurgi 1: Käyttäjät ovat iältään 18-80-vuotiaita. Suurin käyttäjäkunta ovat 30-50-vuotiaat. 95 % esteettisen kirurgian asiakkaista on naisia.

Kirurgi 2: Ikäjakauma 0-100-vuotiaat, mutta pääosin 18-85-vuotiaat. 90 % asiakkaista on naisia, 10 % miehiä.

Kirurgi 3: Asiakkaat ovat iältään 1-99-vuotiaita, valtaosa kuitenkin 35-65-vuotiaita. Alle 5 % potilaista on miehiä, poikkeuksena kuitenkin silmäluomileikkaukset, joissa miesten osuus on noin 10 %. Ns. pientoimenpiteissä, eli näppyläkirurgiassa 50 % on miehiä.

Yleisimmät toimenpiteet

Kirurgi 1: Toimenpiteistä ei ole olemassa tarkkaa tilastoa. Arviolta yleisimmät toimenpiteet suosituimmuusjärjestyksessä ovat silmäluomileikkaukset, rintojen suurentaminen, rasvaimut eri versioin, kasvojen kohotukset eri versioin, vartalon muotoilu (tavallisimmin abdominoplastia), rasvansiirrot mm. kasvoihin, rintoihin ja pakaroihin sekä rintojen muu muotoilu (pienennykset, kohotukset, muodon korjaukset). Jonkin verran tehdään myös laihtumisen jälkeisiä korjaavia toimenpiteitä, vammojen ulkonäköä korjaavia toimenpiteitä ja sairauksien jälkeistä esteettistä kirurgiaa, esimerkiksi rintasyövän kirurgisen hoidon jälkeen. Yleisimpiä ei-kirurgisia toimenpiteitä Suomessa ovat injektiohoidot erilaisilla täyteaineilla sekä botuliinilla.

Kirurgi 2: Yleisimpiä kauneusleikkauksia ovat yläluomileikkaukset sekä rintatoimenpiteet. Ei-kirurgisista menetelmistä suosituimpia ovat injektio- ja laserhoidot.

Kirurgi 3: Suomessa yleisimpiä esteettisen kirurgian toimenpiteitä ovat yläluomileikkaukset ja näppylän poistot.

Suosituimmat toimenpiteet ikäryhmittäin

Kirurgi 1: Eniten silmäluomileikkauksia tehdään 45-60-vuotiaille. Silmäluomikirurgia on myös miesten suosiossa.

Rintojen suurentaminen on suosituinta 35-45-vuotiaiden keskuudessa. Myös 20-30-vuotiaat teettävät paljon rintojen suurennoksia.

Vartalon muotoilu kevyillä, ei-kirurgisilla menetelmillä on 20-40-vuotiaiden suosiossa.

Kirurgisia toimenpiteitä, kuten rasvaimua käyttävät yleisemmin 40-60-vuotiaat.

Kasvojen kohotuksia tehdään eniten 45-55-vuotiaille ja kasvojen rasvansiirtoja eniten 35-50-vuotiaille.

Injektiohoidot ovat 35-45-vuotiaiden keskuudessa suosituin toimenpide.

Kirurgi 2: Rintaimplanteja tehdään erityisesti nuorille naisille. Alakasvojen kohotuksia tehdään eniten yli 50-vuotiaille.

Kirurgi 3: Yli 40-vuotiaille tehdään erityisesti ikääntymismuutoksiin liittyviä toimenpiteitä, kuten injektiohoitoja, silmäluomileikkauksia sekä kasvojen kohotuksia.

Toimenpiteisiin hakeutumisen syyt

Kirurgi 1: Syitä, miksi toimenpiteisiin hakeudutaan on monia ja ne vaihtelevat tilanteesta riippuen. Peruslähtökohta on, että jokin seikka ulkonäössä häiritsee toimenpiteeseen hakeutuvaa. Seikka on joko häirinnyt potilasta ulkonäöllisesti luonnostaan tai muuttunut häiritseväksi ikääntymisen, raskauden, painon muutosten, sairauksien tai vammojen myötä.

Kirurgi 2: Toimenpiteisiin hakeudutaan erityisesti ikääntymismuutosten johdosta. Myös muut poikkeavuudet ulkonäössä tai esimerkiksi liikenneonnettomuudessa vahingoittuminen ovat syitä esteettisten toimenpiteiden taustalla.

Kirurgi 3: Esteettisen kirurgian toimenpiteisiin hakeutumisen syistä yleisimpiä ovat ikääntymismuutokset, jotka koetaan jollain tavalla häiritseviksi. Yleisiä syitä ovat myös synnynnäiset rakennepoikkeavuudet, kuten epäsymmetriset rinnat tai hörökorvat. Vartaloa muovaaviin toimenpiteisiin hakeudutaan esimerkiksi laihtumisen jälkeen, sillä painon pudotukseen ei korjaa kaikkia rasvakertymiä. Toisaalta painon pudotus ja ikääntyminen voivat aiheuttaa kudosten laskeutumista, joka on joskus paitsi esteettinen, myös terveydellinen haitta. Terveydellisiä syitä liittyy myös rintojen pienennysleikkauksiin, sillä liian suuret rinnat voivat aiheuttaa kroonisia niska- ja hartiasseudun vaivoja ja pahimmillaan muutoksia selkärangassa. Rintojen pienennykset katsotaan kylläkin sairauden hoidoksi eikä esteettiseksi

kirurgiaksi. Vammojen jälkeisten arvet tai ihomuutokset ovat myös syitä, miksi plastiikkakirurgille hakeudutaan.

Leikkauksiin liittyvät riskit

Kirurgi 1: Kaikkeen kirurgiaan liittyy toimenpidekohtaisia riskejä. Nukutus- ja puudutustoimenpiteet itsessään sisältävät riskejä. Leikkaukseen liittyvistä riskeistä tavallisimpia ovat tulehdukset, haavan huono paraneminen, verenvuoto, mustelmat ja turvotus. Riskinä on myös, ettei ulkonäöllinen lopputulos välttämättä vastaa odotettua. Suurin riski on, ettei potilas ole ymmärtänyt toimenpidettä, sen mahdollisuuksia tai siihen liittyviä riskejä.

Kirurgi 2: Leikkauksesta voi pahimmillaan aiheutua verenpurkauksia, tulehduksia tai veritulppa.

Kirurgi 3: Kaikkeen kirurgiaan liittyvät infektioiden, jälkivuodon, rumien arpien ja tuntopuutosten riskit. Toimenpidekohtaisia riskejä ovat esimerkiksi rasvaimun tuloksen epätasaisuus ja vatsaplastioissa haavan paranemisiongelmat sekä kudostekertymät, jotka liittyvät eri toimenpiteiden tekniikoihin ja luonteeseen. Yksi oleellinen riski on se, ettei potilas ole tyytyväinen tulokseen.

Esteettisen kirurgian ongelmat

Kirurgi 1: Suurin ongelma ei ole toimenpiteeseen liittyvät komplikaatiot, vaan huono informaatio ja virheellinen potilasvalinta. Tärkeintä on, että niin potilas kuin kirurgikin ovat ymmärtäneet, mihin eri toimenpiteillä voidaan vaikuttaa, mikä on mahdollinen lopputulos ja mitkä ovat hoitoon liittyvät riskit. Myös jälkihoidon onnistuminen on tärkeää. Potilaan täytyy myös itse ymmärtää jälkihoitosuositukset ja osallistua noudattamaan niitä.

Kirurgi 1 on uransa aikana kieltäytynyt leikkauksista, joihin hän ei ole katsonut olevansa pätevä tai joissa potilas ei ole välttämättä ymmärtänyt, mitä toimenpiteitä hänelle on mahdollista tehdä. Joissakin tapauksissa leikkauksesta ei olisi kirurgin mukaan ollut potilaalle hyötyä tai se olisi sisältänyt liikaa riskejä esimerkiksi terveydellisistä syistä. Tilanteita, joissa kirurgi 1 on kieltäytynyt leikkaamasta tulee vuosittain alle 10. Hänen mukaansa kaiken kaikkiaan ongelmallisia potilastapauksia on vähän (1-2 %).

Kirurgi 2: Kirurgi 2 on kieltäynyt tekemästä leikkausta, mikäli realistinen tulos ei ole hänen mielestään ollut saavutettavissa tai jos leikkauksen terveydelliset riskit ovat olleet liian suuret. Potilaalla on saattanut olla ongelmia esimerkiksi sydämen kanssa.

Kirurgi 3: Ongelmana on useimmiten se, ettei potilaalle ole tullut selväksi, mitä toimenpiteellä voidaan hänen tapauksessaan saada aikaiseksi ja mitä ei. Leikkauksen lopputulokseen vaikuttaa oleellisesti se, että potilas saa riittävän informaation ennen leikkausta. Kommunikaation kirurgin ja potilaan välillä on toimittava niin, että potilas rohkenee kysyä kaikki häntä askarruttavat kysymykset ja selvittää kaikki epäselvyydet ennen toimenpidettä. Kirurgi 3 on kieltäytynyt tekemästä esimerkiksi suhteettoman suuria rintaproteeseja sekä esteettisiä toimenpiteitä alle 18-vuotiaille (poikkeuksena hörökorvaleikkaukset). Hän on kieltäytynyt myös erityyppisistä toimenpiteistä silloin, kun potilaalla on ollut niihin liittyviä epärealistisia odotuksia eikä hän ole kyennyt tai halunnut ottaa vastaan annettua etukäteisinformaatiota. Potilas on saattanut olla sillä tavoin psyykkisesti sairas, ettei hänen ole voinut ajatella täysin ymmärtävän leikkaukseen ja sen seurauksiin liittyviä riskejä. Joskus joku on pyytänyt korjaamaan vikaa, jota kirurgin on ollut vaikea nähdä tai hahmottaa. Niissäkin tapauksissa potilaan syiden taustalla on saattanut olla psyykinen sairaus kuten ruumiinkuvan häiriintyminen.

Komplikaatioiden yleisyys

Kirurgi 1: Yleisyys riippuu siitä, kuinka suuria komplikaatiot ovat. Itse toimenpide aiheuttaa harvoin ongelmia. Pieniä verenvuotoja mustelmineen leikkauksen jälkeen ei juuri lasketa komplikaatioiksi. Merkittävät toimenpiteeseen, paranemiseen ja sen lopputulokseen liittyvät tai uutta toimenpidettä vaativat komplikaatiot ovat esteettisessä kirurgiassa harvinaisia. Kirurgin omassa aineistossa merkittäviä komplikaatioita oli esiintynyt alle 1 % kaikista leikkauksista. Hänen pyrkimyksenään oli kuitenkin 0 %. Kirurgin mielestä esteettisessä kirurgiassa voidaan aina tehdä pientä täydentäviä toimenpiteitä erityyppisten operaatioiden jälkeen. Näillä voidaan parantaa lopputulosta ja nopeuttaa paranemisprosessia. Korjaavien toimenpiteiden tarve tulee esille jälkitarkastuksissa, joissa potilas kontrolloidaan 1-3 kertaa. Kirurgisissa toimenpiteissä komplikaatioluku on keskimäärin selkeästi korkeampi kuin esteettisessä kirurgiassa, jossa lähtökohdat ja odotukset ovat vaativat eikä komplikaatioita saisi esiintyä lainkaan.

Kirurgi 2: Komplikaatiot eivät ole kovin yleisiä, sillä esteettisen kirurgian puolella leikataan pääasiassa terveitä henkilöitä. Korjaavia toimenpiteitä tullaan vaatimaan silloin tällöin.

Kirurgi 3: Toimenpiteet menevät harvoin niin pieleen, että tulos olisi täysin epäonnistunut. Suomessa ei pidetä yllä rekisteriä komplikaatioista. Arviolta komplikaatioiden määrä on alle 5 %. Korjaavia toimenpiteitä vaativia tapauksia tulee kirurgin mukaan vastaan aika harvoin, eikä hänellä ole aiheesta prosenttilukuja. Esteettisen kirurgian luonteeseen kuuluu, että pieniä trimmauksia voidaan joutua tekemään. Erimielisyyksiä potilaan kanssa niistä tulee harvoin, eikä potilaan niitä juurikaan tarvitse edes vaatia, sillä ne ovat yleensä selviä tilanteita. Korjaaminen on kirurgin mielestä myös etu, sillä on mukavampi jättää hyvin tehty työn jälki.

Leikkaukset ulkomailla

Kirurgi 1: Toimenpiteistä, joita suomalaisille on tehty ulkomailla, ei ole tilastoitua tietoa. Suomalaisen pääkohteita ovat Viro ja Ruotsi. Leikkaukset ovat edullisempia ulkomailla, mikä on syy, miksi niihin hakeudutaan. Halpa hinta sisältää yleensä myös puutteellisemmän ammattitaidon. Ulkomailta löytyy myös hyviä esteettistä kirurgiaa harjoittavia paikkoja, mutta näiden paikkojen hintataso on samaa luokkaa, ellei korkeampi kuin Suomessa. Ulkomailla leikkausten jälkihoito ja ongelmatilanteissa kontaktin saaminen leikkauspaikkaan saattaa olla puutteellista.

Kirurgi 2: Ulkomailla tehtyjen leikkausten määrää ei tiedetä tarkkaan, mutta ulkomaille leikkausten perässä matkustaminen on aika yleistä. Ulkomaille leikkaukseen hankkiutuessaan potilas ei kuitenkaan voi tietää, kuka häntä leikkaa ja onko kyseessä ammattitaitoinen kirurgi. Ulkomailla ei myöskään ole potilasvakuutuksia, jos ongelmia ilmenee.

Kirurgi 3: Ulkomaille leikkauksiin hakeutuvien määrää ei tiedetä. Suomalainen potilasvahinkolainsäädäntö ei koske niitä toimenpiteitä, jotka ovat tehty muualla kuin Suomessa. Ulkomailla leikkaukset voivat olla riskialttiimpia, sillä leikkausten jälkihoito erityisesti komplikaatioiden ilmaantuessa on hankalampaa. Aina ei myöskään voi olla varma kyseisen maan kirurgisen toiminnan ja terveydenhuollon tasosta esimerkiksi hygienian suhteen. Leikkaavan lääkärin koulutus ei välttämättä ole suomalaisen erikoistumiskoulutuksen tasoinen ja joissakin tapauksissa myös paljon heikompikin, kuin mitä esteettisen kirurgian toimenpiteissä vaaditaan. Esimerkiksi Virossa esteettisen kirurgian toimenpiteitä on tehnyt mm. hammaslääkäri ja gynekologi, sillä siellä sai ostaa plastiikkakirurgin tittelin, jos hakijalla oli jonkinlainen lääkärin- tai hammaslääkärin koulutus.

Esteettisessä kirurgiassa tapahtuneet muutokset

Kirurgi 1: Asiakaskunta on hieman nuorentunut viime vuosien aikana. Esteettisen kirurgian asiakkaiden keski-ikä on kuitenkin edelleen yli 40 vuotta. Ruotsissa keski-ikä on selkeästi matalampi, joka tarkoittaa, että Ruotsissa hoidetaan enemmän nuoria. Esteettisen kirurgian suosio on kasvanut Suomessa viime vuosien aikana. Kasvu on kuitenkin hitaampaa kuin naapurimaissa tai länsimaissa yleisesti. Erityisesti rintojen suurennukset ja rasvaimut ovat kasvattaneet suosiotaan viime vuosiin verrattuna.

Kirurgi 2: Asiakaskunnan ikäjakaumassa ei ole tapahtunut muutoksia viime vuosina, mutta esteettisen kirurgian suosio on kuitenkin kasvanut. Ei-kirurgisten toimenpiteiden, kuten injektio- ja laserhoitojen suosio on kasvanut viime vuosina muiden ns. kevythoitojen ohella.

Kirurgi 3: Asiakaskunta ei ole nuorentunut viime vuosien aikana. Suurin osa potilaista on keski-ikäisiä ja heitä on suhteessa enemmän kuin viime vuosina. Esteettisen kirurgian suosio on kasvanut edellisvuosiin verrattuna. Etenkin kevyempien hoitojen, kuten injektioiden suosio on lisääntynyt ja sitä kautta myös potilasmäärät. Isojen leikkausten, kuten kasvojen kohotusten määrät ovat hieman laskeneet.

Esteettisen kirurgian trendit

Kirurgi 1: Esteettisen kirurgian ja koko esteettisten toimenpiteiden sektorin suosio tulee kasvamaan erittäin merkittävästi lähivuosina. Suosiotaan kasvattavat erityisesti operaatiot, joilla on merkittävä efekti, mutta ovat silti kevyitä, pieniä ja sallivat lyhyen toipumisajan. Suosittuja toimenpiteitä tulevaisuudessa ovat myös rasvaimut ja kasvojen kohotukset uusilla tekniikoilla sekä kasvoja muotoilevat pistohoidot. Asiakaskunnan ikäkaala laajenee. Nuoremmat ja toisaalta myös vanhemmat tulevat tulevaisuudessa käyttämään esteettisen kirurgian palveluita enemmän. Myös nuorten miesten osuus toimenpiteiden käyttäjinä lisääntyy.

Kirurgi 2: Esteettisen kirurgian suosio tulee kasvamaan lähivuosina. Etenkin kevyet hoidot, joihin on helppo tulla ja jotka eivät vaadi pitkää toipumista kasvattavat suosiotaan.

Kirurgi 2 ei usko, että esteettisen kirurgian asiakaskunta tulisi nuorentumaan tulevina vuosina. Esteettinen kirurgia on hänen mielestään tullut yleisesti hyväksytyimmäksi kuin aikaisemmin.

Kirurgi 3: Esteettisen kirurgian suosio tulee kasvamaan, mutta ei mitenkään räjähdysmäisesti. Injektiohoidot ryppyjen täyttöaineilla ja botuliinitoksiinilla sekä muut ”kevyemmät” hoidot, kuten ei-kirurgiset rasvanpoistot tulevat kasvattamaan suosiotaan.

Asiakaskunta saattaa nuorentua lähivuosina. Ainakaan toistaiseksi tätä ei selvästi huomaa, mutta taloustilanteen kohentuessa voi olla, että nuorillakin voi olla enemmän rahaa käyttää esteettiseen kirurgiaan. Asenteet nuorten keskuudessa ovat aika hyväksyvät esteettistä kirurgiaa kohtaan. Myös nykyiset keski-ikäiset ovat asenteiltaan jo paljon hyväksyvämpiä kuin aikaisemmin.

5.4 Johtopäätökset

Vastausten lyhydestä huolimatta tutkimuksella keräämäni tulokset antoivat mielestäni suhteellisen hyvän ja asiallisen kuvan esteettisen kirurgian alasta suomalaisten kirurgien näkökulmasta katsottuna. Esteettisen kirurgian toimenpiteet ovat nähdäkseni vakiinnuttaneet asemansa ikääntymismerkkien tehokkaampana hoitomuotona kulttuurissamme. Maamme suosituimmat operaatiot vaikuttivat olevan pitkälti samoja kuin ulkomaillakin. Toimenpiteiden käyttö ikäryhmittäin noudatti myös osittain samaa kaavaa kuin esimerkiksi Yhdysvalloissa.

Vastauksista saattoi nähdä, että esteettistä kirurgiaa käytetään maassamme suurimmaksi osaksi ikääntymismuutosten, kuten silmäluomien löystyneen ihon korjailussa. Suosituttuja ovat myös rintatoimenpiteet. Ikääntymismuutokset ovat rakenteellisten poikkeavuuksien ohella myös suurin syy, miksi toimenpiteisiin hakeuduttiin.

Keski-ikäiset olivat suurin kauneusleikkausten käyttäjäkunta kirurgien mielestä ja yhtä lailla myös ulkomaisten tilastojen mukaan. Vastausten perusteella Suomessa ikääntymismuutoksiin suunnatut toimenpiteet näyttäisivät olevan suosittuja osittain jo 40-vuotiaiden keskuudessa. Yhdysvalloissa sama ikäryhmä suosi enemmän rasvaimuja. Nuoret teettivät eniten rintojen suurennuksia molemmissa maissa. Suomessa yhden kirurgin mukaan nuoret hakeutuivat myös vartaloa muovaaviin toimenpiteisiin ei-kirurgisilla menetelmillä.

Miesten osuus esteettisten toimenpiteiden käyttäjäkunnasta oli edelleen pienehkö niin Suomessa kuin Yhdysvalloissakin. Tosin yksi kirurgi näki nuorten miesten kasvattavan osuuttaan kauneuskirurgian käyttäjinä tulevaisuudessa. Näkemyksellä saattaisi olla tekemistä myös nuorten miesten kosmetiikkakulutuksen nousun kanssa.

Esteettisen kirurgian toimenpiteet sisältävät yhtä lailla riskejä kuin muutkin kirurgiset operaatiot. Vaikeat leikkauksista aiheutuneet komplikaatiot liittyivät kirurgien mukaan yleensä huonoihin lähtökohtiin ja vääränlaiseen potilasvalintaan leikkausta edeltävissä tilanteissa, eivätkä itse toimenpiteeseen, kuten voisi kuvitella. Ongelmallisia potilastapauksia oli tullut jokaiselle kirurgille vastaan jossain uransa vaiheessa. Kirurgien vastausten perusteella vaikeita asiakastilanteita ei vaikuttanut kuitenkaan tulevan vastaan kovinkaan usein. Näissä tapauksissa kirurgit lääkärin etiikan mukaisesti kieltäytyivät suorittamasta toimenpidettä.

Komplikaatiotilanteissa korjaavien toimenpiteiden toteutuminen vaikutti olevan kirurgien mielestä itsestään selvää. Vastausten perusteella esteettinen kirurgia vaikuttaisi riskittävämmältä kuin normaalikirurgia jo siihen kohdistuvien odotustenkin ansiosta. Kauneuskirurgian nimikin sen jo kertoo - lopputuloksen tulee olla myös esteettisesti miellyttävä ja prosessin jälkihoitoineen mahdollisimman ongelmaton.

Suomen esteettisen kirurgian kenttää leimaavat Viron ja Ruotsin maantieteellinen läheisyys. Naapurimaihin hakeutuu kirurgien mielestä paljon suomalaisia potilaita edullisempien hintojen perässä. Kirurgit näkivät leikkaukset ulkomailla ongelmallisina. Halvemmissa leikkauspaikoissa ei heidän mielestään aina ollut taetta henkilökunnan ammattitaidosta tai leikkauspaikan turvallisuudesta. Tästä voisi päätellä kirurgien pitävän esteettisen kirurgian tasoa ja leikkauspaikkojen turvallisuutta maassamme korkeampana kuin ulkomailla.

Kirurgien näkemykset asiakaskunnan nuorentumisesta, joka oli alun perin lähtöolettamukseni, olivat hieman ristiriitaiset. Kirurgit olivat yhtä lukuun ottamatta sitä mieltä, ettei asiakaskunnan ikäjakauma ollut muuttunut nuorempaan suuntaan viime vuosina. Yksi kirurgeista näki asiakaskunnan nuorentuneen hieman, mutta keski-ikä pysytelleen kuitenkin 40 ikävuoden paikkeilla.

Kirurgien näkemykset kuitenkin tukivat toista hypoteesiani, joka koski esteettisen kirurgian suosion kasvua maassamme. Näkemysten mukaan etenkin injektiohoitojen käyttö oli lisääntynyt, mutta injektioita ei kuitenkaan lasketa esteettisen kirurgian toimenpiteiksi. Vastauksista voisi päätellä injektiohoitojen osittain korvanneen vaativammat leikkaustoimenpiteet kasvojen alueella. Vartalon muokkaustoimenpiteiden suosioon injektiohoidot eivät ainakaan toistaiseksi voi vaikuttaa, sillä ne kohdistetaan yleisesti ottaen vain kasvoihin. Tosin hyaluronihappoon perustuvaa Macrolanea on mahdollista käyttää nykyään myös vartalon alueella, vaikutus ei vain ole yhtä pysyvä kuin leikkauksen. (Macrolane.) Vartalon alueelle kohdistuvista injektiohoidoista ei ollut juurikaan vielä tietoa saatavilla.

Kaikkien kirurgien näkemysten pohjalta esteettisen kirurgian suosion voisi nähdä kasvavan lähivuosien aikana. Heidän mukaansa lähivuosina asiakaskunta saattaa myös nuorentua kevyempien hoitomuotojen kehityksen myötä. Suosion kasvu kielii asennemuutoksista alaa kohtaan. Myös Yhdysvaltojen tilastot ennakoivat asenteiden muuttumisesta hyväksyvämpään suuntaan. Kirurgeista yksi oli sitä mieltä, että etenkin nuoret suhtautuvat hyväksyvästi esteettiseen kirurgiaan. Koska nuoret tulevat ikääntyessään olemaan esteettisen kirurgian potentiaalinen kohderyhmä, tästä voisi päätellä heidän asenteillaan tänä päivänä olevan vaikutusta myös tulevaisuudessa.

6 POHDINTA

Länsimaissa tapahtuneen elintason nousun myötä myös väestön elinajanodote on kasvanut. Tieteen kehitys ja markkinavoimien paine ovat edesauttaneet uusien hoitomenetelmien kehittämistä jo käytössä olevien rinnalle. Ihmisten varallisuuden ja tietämyksen kasvun myötä he pyrkivät löytämään entistä tehokkaampia keinoja vaikuttaa ulkoiseen olemukseensa. Ikääntymisen ja sen merkkien ennaltaehkäisy sekä hoito vaikuttaisivatkin opinnäytetyöllä keräämäni tietojen valossa olevan loppumaton kamppailu, joka tuottaa miljardeja dollareita vuosittain.

Esteettisen kirurgian toimenpiteisiin käytetään vuosittain miljoonia dollareita koko maailmanlaajuisesti. Klinen mukaan (2008) ikääntyvästä väestöstä huolimatta kuluttajat siirtyvät hiljalleen kohti kevyempien hoitomuotojen käyttöä taistelussa ikääntymisen merkkejä vastaan. Myös kuluttajien tietoisuus kosmetiikasta ja eri hoitomuodoista ovat kasvavia ilmiöitä. Tämä näkyi myös esteettisten toimenpiteiden tilastoissa. Maailmanlaajuinen vertailu osoitti, että vuonna 2009 kevyempien kosmeettisten toimenpiteiden, kuten injektiohoitojen, määrä itse asiassa päihitti kauneusleikkaukset. (ISAPS 2010). Injektiohoidossa yhdistyvät alan asiantuntijan tekemä työ ja edullisempi hinta sekä nopeampi toimenpiteestä palautuminen, joten räjähdysmäinen suosion kasvu ei olekaan mikään ihme. Alan trendinä näyttäisi siis voimakkaasti olevan kevyiden toimenpiteiden käyttö myös tulevaisuudessa, jonka myös haastatteleman kirurgit vahvistivat.

Kauneuskirurgian alalle on vahvasti rantautumassa suuntaus käyttää vaihtoehtoisia menetelmiä nukutusta ja pitkää toipumisaikaa vaativien toimenpiteiden rinnalle. Tämä voisi mahdollisesti avata uusia ovia myös kosmetiikan tuotekehittelylle. Monet esteettisen kirurgian klinikat markkinoivatkin toimenpiteiden ohella myös kosmetiikkasarjoja, joita on mahdollista käyttää esimerkiksi toimenpiteiden jälkihoidossa. (Ihoakatemia Ihonet.) Toimenpiteisiin saatetaan tulevaisuudessa yhdistää myös elementtejä maailmanlaajuisesti kasvavan nutrikosmetiikan puolelta.

Maassamme esteettisen kirurgian kehitystä olisi helpompi seurata, jos aiheesta pidettäisiin yllä tilastoja. Toisaalta Suomessa vuosittainen kosmetiikankin kulutus on radikaalisti pienempää kuin muissa Euroopan maissa. (Teknokemian Yhdistys 2006). Kauneuskirurgian asettumista osaksi arkipäiväistä kauneudenhoitoa saadaan maassamme todennäköisesti vielä odotella. Asenteet alaa kohtaan ovat kuitenkin joka tapauksessa muuttuneet hyväksyvämpään suuntaan, kuten tutkimustuloksetkin kertoivat.

Opiskelijana koen opinnäytetyöprosessin selkiyttäneen paljon mieltäni askarruttanutta aihetta, esteettisen kirurgian ilmiötä. Aiheeseen perehtyminen avasi runsaasti uusia näkökulmia ja muutti paljon myös omaa suhtautumistani alaa kohtaan. Lähtökohtaisesti huomasin ajattelevani esteettiseen kirurgiaan liittyvän jotain paljon radikaalimpaa kuin mitä se todellisuudessa

aihetta tutkittuani olikaan. Kuvittelin esteettisen kirurgian toimenpiteisiin hakeutuvien joukossa olevan runsaasti myös ihmisiä, jotka kärsivät esimerkiksi ruumiinkuvan häiriöstä. Opin näytetyöni perusteella ja paljon asiasta myös yleisesti keskusteltuani voisin kuitenkin sanoa, että esteettisen kirurgian asiakkaat ovat samaa kuluttajakuntaa, kuin tavalliset kosmetiikan käyttäjät.

Tästä voisi päätellä, että asenteiden muuttumista saattaisi tapahtua, jos tietoutta esteettisestä kirurgiasta yhteiskunnassamme pyrittäisiin lisäämään. Jos alasta luotaisiin realistinen kuva pitämällä yllä tilastoja ja välittämällä todellisuuteen pohjaavaa faktatietoa myös mediaan, yleinen suhtautuminen ja ilmapiiri kauneuskirurgiaa ja sen käyttäjiä kohtaan saattaisi muuttua hyväksyvämmäksi sekä kohottaa potilasturvallisuutta. Tässä olisi nähdäkseni tarvetta jatkotutkimukselle.

Työn loppupäätelmänä voisin sanoa, että ikäänymismuutosten hoidossa jokainen meistä haluaa rahoilleen vastinetta ja etsii menetelmää, joka olisi kaikista tehokkain, helpoin ja riskittömin. Esteettinen kirurgia tarjoaa meille, vanhenemista pelkääville nykyaajan ihmisille vaihtoehtoja, joihin investoimalla vanhenemisen vaikutuksia on mahdollista hidastaa ja jopa saada aikaan todellisia tuloksia.

LÄHTEET

Kirjalliset lähteet

Alhava, E., Höckerstedt, K., Leppäniemi A. & Roberts, P. J. 2010. Kirurgia. 2., uudistettu painos. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim.

Eremia, S. (toim.) 2010. Office-Based Cosmetic Procedures and Techniques. New York, NY: Cambridge University Press.

Halsas-Lehto, A., Härkönen, A. & Raivio T. 2002. Ihonhoito kauneudenhoitoalalle. Porvoo: WSOY.

Hannuksela, M., Karvonen, J., Reunala, T. & Suhonen, R. 2003. Ihotaudit. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara P. 2004. Tutki ja kirjoita. 10., osin uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Kinnunen, T. 2008. Lihaan leikattu kauneus. Helsinki: Gaudeamus.

Nordström, R. E. A. 2001. Esteettinen kirurgia. Helsinki: Otava.

Utrio, K. 2001. Bella Donna - kaunis nainen kautta aikojen. Helsinki: Tammi.

Artikkelit

Tuohinen, P. 2010. Leikkauspöydältä työhaastatteluun. Helsingin Sanomat 15.9.2010, B 1.

Sähköiset lähteet

Bud Brewster 30.1.2009. Nutracosmetics: Feeding the Skin. Viitattu 3.11.2010
<http://www.cosmeticsandtoilettries.com/research/techtransfer/38701807.html?page=1>

Cityklinikka. TCA-peeling. Viitattu 2.11.2010.
<http://www.cityklinikka.fi/fi/kauneus/tca-peeling>

Estée Lauder Inc. Skincare Finder. Viitattu 1.11.2010
http://www.esteelauder.com/flash/skincare_finder/index.tmpl

European Commission Consumer Affairs 13.7.2010. The New Cosmetic Products Regulation. Viitattu 10.10.2010.
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:342:0059:0209:en:PDF>

Hankintatukku 2008. Piimax C Kalkki D. Viitattu 3.11.2010.
http://www.hankintatukku.fi/index.php?option=com_content&view=article&id=792:piimax-c-kalkki-d&catid=48:iho-hiukset-ja-kynnet&Itemid=54&directory=54

Hankintatukku 2008. Vivania Skin Beauty & Anti Wrinkle. Viitattu 3.11.2010.
http://www.hankintatukku.fi/index.php?option=com_content&view=article&id=569:vivania-skin-beauty-a-anti-wrinkle&catid=48:iho-hiukset-ja-kynnet&Itemid=54&directory=54

Helena Rubinstein. Skincare and Instant Cosmetic Intervention. Viitattu 3.11.2010.
http://www.helenarubinstein.com/_int/_en/catalog/list.aspx?CategoryCode=AXE_Skincare^F1_Instant_cosmetic_intervention&#

Ihoakatemia 2008. FRx-hiilidioksidilaserhoidot. Viitattu 13.10.2010.
<http://www.ihoakatemia.fi/index.php?pageId=52>

Ihoakatemia 2008. Ihon radiofrekvenssihoidot. Viitattu 13.10.2010.
<http://www.ihoakatemia.fi/index.php?pagelid=28>

Ihoakatemia 2008. Mesoterapia. Viitattu 13.10.2010.
<http://www.ihoakatemia.fi/index.php?pagelid=12>

Ihoakatemia 2008. PDT Nuorennushoito. Viitattu 13.10.2010.
<http://www.ihoakatemia.fi/index.php?pagelid=56>

Ihonet 2009. Etusivu. Viitattu 4.11.2010. <http://www.ihonet.fi/>

La Mer Technology, Inc. The Miracle Broth Journey. Viitattu 1.11.2010.
http://www.cremedelamer.com/miracle/miracle.tmpl?CATEGORY_ID=CATEGORY5912

Lääkäriklinikka Clinic Estetic. Smartlipo. Viitattu 13.10.2010.
http://www.clinicestetic.fi/smartlipo_rasvaimu.htm

Kandidaattikustannus Oy / Therapia Fennica. Johdanto plastiikkakirurgiaan. Viitattu 20.10.2010.
http://www.therapiafennica.fi/wiki/index.php?title=Johdanto_plastiikkakirurgiaan

Kauneushoitola Aida. Erikoishoidot. Viitattu 1.11.2010.
<http://www.kauneushoitolaaida.com/erikoishoidot.php>

Kline & Company 2008. Nutricosmetics. Viitattu 3.11.2010.
<http://www.klinegroup.com/news/speeches/Nutricosmetics-apr08.pdf>

Macrolane. Usein kysytyjä kysymyksiä. Viitattu 4.11.2010.
<http://www.macrolane.com/fi-fi/macrolane-markets/Europe/Finland/Usein-kysytytja-kysymyksia/>

MyClinic. Ihon nuorennus. Viitattu 17.10.2010.
<http://www.myclinic.fi/palvelut/mybody/myestecia-kauneushoidot/myestecia-ipl-valoimpulssihoidot/ihon-nuorennus>

MyClinic. MyEstecia IPL-valoimpulssihoidot. Viitattu 17.10.2010.
<http://www.myclinic.fi/palvelut/mybody/myestecia-kauneushoidot/myestecia-ipl-valoimpulssihoidot>

Palace Kämp 2010. Kasvohoidot. Viitattu 1.11.2010.
http://www.palacekamp.fi/palace_kamp_day_spa/hoidot/kasvohoidot/

Palace Kämp 2010. Ultra-ääni kasvohoito. Viitattu 1.11.2010.
http://www.palacekamp.fi/palace_kamp_day_spa/hoidot/kasvohoidot/sarjahoidot/ultraaani-kasvohoito/

Palace Kämp 2010. Timanttimikrohionta. Viitattu 1.11.2010.
http://www.palacekamp.fi/palace_kamp_day_spa/hoidot/kasvohoidot/sarjahoidot/timantti-mikrohionta/

Plastiikkakirurginen Sairaala KL Oy / Hilka Peltoniemi. Tietoa rasvansiirrosta. Viitattu 13.10.2010.
<http://www.sairaalakl.fi/contents/index.php/tietoa-leikkauksista/tietoa-rasvansiirrosta/>

Sanofi-Aventis 2009-2010. Sculptra Suomi. Viitattu 13.10.2010.
<https://www.sculptra.fi/scl/fi/index.jsp>

Sairaala Laseri / Johan Hedström. Thermage. Viitattu 13.10.2010.
<http://www.laseri.fi/sairaala.asp?page=65>

Sairaala Siluetti Oy. Botox häivyttää ilmerypyt ja juonteet. Viitattu 13.10.2010.
<http://www.siluetti.fi/fin/Plastiikkakirurgia/botox.shtml>

Sairaala Siluetti Oy. Hinnasto. Viitattu 20.10.2010.
<http://www.siluetti.fi/fin/hinnasto2.shtml#>

Sairaala Siluetti Oy. Kemiallinen kuorinta Sairaala Siluettissa. Viitattu 2.11.2010.
http://www.siluetti.fi/fin/Plastiikkakirurgia/ihon_kuorinta.shtml

Siluetti Spa. Kasvohoidot. Viitattu 1.11.2010.
<http://www2.siluettispa.fi/scripts/DBMNet.dll?Page?ID=403076&LANGUAGE=0&EMN=SPAPUU&EMID=42483>

Skin Nutrition 2010. Body Beautiful Complex. Viitattu 3.11.2010.
<http://www.skinnutrition.com/bodybeautifulcomplex-p-51>

Siluetti Spa. Kemialliset kuorinnat. Viitattu 1.11.2010.
<http://www2.siluettispa.fi/scripts/DBMNet.dll?Page?ID=402954&LANGUAGE=0&EMN=SPAPUU&EMID=42483>

Teknokemian Yhdistys 2006. Muu tilastotieto. Viitattu 4.11.2010.
<http://www.teknokem.fi/muutilastotieto>

The American Society For Aesthetic Plastic Surgery (ASAPS) 2009. Cosmetic Surgery National Data Bank, Statistics. Viitattu 13.10.2010.
<http://www.surgery.org/sites/default/files/2009stats.pdf>

The American Society For Aesthetic Plastic Surgery (ASAPS) 2009. Injectables at a Glance. Viitattu 13.10.2010. http://www.surgery.org/sites/default/files/injectablechart_0.pdf

The American Society For Aesthetic Plastic Surgery (ASAPS) 2009. Procedures. Viitattu 20.10.2010. <http://www.surgery.org/consumers/consumer-resources/quick-facts/procedures>

The International Society for Aesthetic Plastic Surgery (ISAPS) 2010. Analysis. Viitattu 3.11.2010. http://www.isaps.org/uploads/news_pdf/Analysis_iSAPS_Survey2009.pdf

The International Society for Aesthetic Plastic Surgery (ISAPS) 2010. Press Release. Viitattu 3.11.2010.
http://www.isaps.org/uploads/news_pdf/BIENIAL_GLOBAL_SURVEY_press_release.pdf

The International Society for Aesthetic Plastic Surgery (ISAPS) 2010. Total Procedures for Top 25 Countries. Viitattu 3.11.2010.
http://www.isaps.org/uploads/news_pdf/Raw_data_Survey2009.pdf

THL 2009. Toimenpiteelliset hoitajaksot: Liitetaulukko 6. Viitattu 13.10.2010.
http://www.stakes.fi/tilastot/tilastotiedotteet/2009/Liitetaulukot/Tr21_09_liitetaulukko6.xls

Julkaisemattomat lähteet

Pelander, S. 2010. Puhelinkeskustelu 12.10.2010. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki.

Kuvalähteet

Kuva 1: Professori Nordströmin Plastiikkakirurginen Sairaala 2000-2010. Ihon rakenne. [WWW-dokumentti]. Saatavissa: <http://www.nordstromhospital.fi/img/ihon-laserointi-ihonkerroksetpiirros.jpg> (Viitattu 2.11.2010).

KUVAT

Kuva 1: Ihon rakenne	6
----------------------------	---

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake

Esteettisen kirurgian nykytilanne Suomessa

Laadullinen tutkimus

Outi Peltonen

Laurea-ammattikorkeakoulu

Kauneudenhoitoalan koulutusohjelma

1. Koulutuksesi?
2. Työskentelypaikkasi?
3. Kuinka monta vuotta olet työskennellyt esteettisen kirurgian parissa?
4. Mikä on asiakkaittesi ikäjakauma?
5. Ovatko jotkut toimenpiteet selkeästi tietyn ikäryhmän suosiossa enemmän kuin muiden? Mitä nämä ovat?
6. Onko ikäjakaumassa tapahtunut muutoksia viime vuosina – onko asiakas-kunta esimerkiksi nuorentunut viime vuosien aikana?
7. Mikä on esteettisen kirurgian asiakkaiden sukupuolijakauma?
8. Mitkä ovat yleisimmät esteettisen kirurgian toimenpiteet Suomessa?
9. Onko esteettisen kirurgian suosio mielestäsi kasvanut viime vuosien aikana?
10. Onko tiettyjä toimenpiteitä, joiden suosio olisi erityisesti kasvanut viime vuosiin nähden?

11. Mitkä ovat syyt, miksi toimenpiteisiin hakeudutaan?
12. Palaavatko samat potilaat usein vastaanotolle uudestaan vaatimaan korjauksia toimenpiteitä?
13. Mitä riskejä toimenpiteisiin liittyy?
14. Kuinka yleisiä komplikaatioita ovat?
15. Millaisista toimenpiteistä olet kieltäytynyt työurasi aikana?
16. Tiedetäänkö, kuinka monet ihmiset käyvät ulkomailla leikkauksissa?
17. Sisältävätkö leikkaukset ulkomailla mielestäsi enemmän riskejä? Millaisia?
18. Luuletko esteettisen kirurgian kasvattavan suosiotaan tulevina vuosina?
19. Onko tiettyjä toimenpiteitä, joiden suosion arvelisit kasvavan erityisesti?
20. Millaisia muutoksia asiakaskunnan ikäjakaumassa arvelet tapahtuvan? Tuuleeko asiakaskunta nuorentumaan tulevina vuosina?